

VN/25123/2024-YM-313

www.lausuntopalvelu.fi

LAUSUNTO SUOMEN ENNALLISTAMISSUUNNITELMALUONNOKSESTA

Yleiset kommentit ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta

Vesilaitosyhdistys on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninäimme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattava noin 90 % maamme vesihuollosta.

Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen ennallistamissuunnitelmaluonnoksesta. Pidämme luonnon monimuotoisuuden vahvistamista ja vesiekosysteemien tilan parantamista tärkeinä tavoitteina. Hyvässä tilassa olevat pinta- ja pohjavedet ovat myös turvallisen talousveden tuotannon perusta.

Suunnitelman vaikutukset määräytyvät pitkälti sen perusteella, miten tavoitteet käytännössä toteutetaan, miten kustannukset kohdentuvat, kuinka eri maankäyttötarpeet sovitetaan yhteen sekä miten heikentämättömyysvelvoitetta sovelletaan kansallisesti. Ennallistamistoimien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee turvata yhdyskuntien vedenhankinta, vesihuollon toimintavarmuus ja huoltovarmuus. Samalla on tärkeää tunnistaa, että ennallistamistoimet voivat paikallisesti muuttaa raakavesivarojen määrää, laatua tai saatavuutta ja siten vaikuttaa vedenhankinnan edellytyksiin.

Kommentit luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen tavoitteisiin (artiklan 4 tavoitteisiin vastaaminen)

Luontotyyppien ja lajien tilan parantamisen tavoitteet ovat myönteisiä. Soiden, turvemaiden ja kosteikkojen ennallistaminen tarkoittaa monin paikoin vedenpintojen nostamista ja valumaolosuhteiden muuttamista. Tämä voi vaikuttaa pohjaveden muodostumiseen, pohjaveden laatuun, virtausolosuhteisiin sekä vedenottamoiden antoisuuteen. Ennallistamistoimien suunnittelussa tulee huomioida pohjavesialueet ja vedenhankinnan kannalta merkittävät valuma-alueet. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei toimenpiteillä aiheuteta haitallisia muutoksia pohjaveden määrään, laatuun tai virtausolosuhteisiin eikä heikennetä raakavesivarojen käyttökelpoisuutta talousveden tuotannossa.

Kommentit meriekosysteemien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 5 tavoitteisiin vastaaminen)

Meriekosysteemien tilan parantaminen ja erityisesti ravinnekuormituksen vähentämiseen tähtäävät toimet ovat kannatettavia. Merialueiden ekologisen tilan parantaminen tukee myös rannikkoalueiden raakavesivarojen laatua ja pitkän aikavälin vedenhankinnan edellytyksiä. Vesiekosysteemien tilaa parantavien toimenpiteiden yhteydessä tulee tunnistaa myös vaikutukset vedenhankintaan ja vesihuoltolaitosten toimintaan. Merialueiden tilaa parannetaan usein valuma-alueilla toteutettavilla toimilla, kuten kosteikkojen ennallistamisella ja vesitalouden muutoksilla. Nämä voivat siirtymävaiheessa lisätä esimerkiksi orgaanisen aineen

huuhtoutumista järviin ja jokiin, joita käytetään raakavesilähteinä. Tämä voi heikentää raakaveden laatua ja lisätä vedenkäsittelyn tarvetta.

Kaupunkiekosysteemialueiden rajauksiin liittyvät kommentit

Ei lausuttavaa.

Kommentit jokien ennallistamistavoitteisiin (artiklan 9 tavoitteisiin vastaaminen)

Jokien vapauttamiseen liittyvien toimien valmistelussa tulee arvioida vaikutukset vedenottoon, tekopohjaveden muodostamiseen, raakaveden laatuun, tulvariskeihin sekä vesihuollon toimintavarmuuteen. Jokiuomien muutokset, tulvatasanteiden ennallistaminen ja muut vesitaloudelliset toimenpiteet voivat vaikuttaa vedenottamoihin sekä vesihuollon kannalta tärkeään infrastruktuuriin. Vesihuollon kannalta välttämättömien rakenteiden osalta tulee voida löytää ratkaisuja, jotka yhdistävät ekologiset tavoitteet ja vesihuollon tarpeet. Vesihuoltolaitokset tulee ottaa mukaan hankkeiden valmisteluun riittävän varhaisessa vaiheessa, jotta mahdolliset vaikutukset vedenhankintaan voidaan tunnistaa ja tarvittavat haittojen ehkäisytoimet toteuttaa ennen päätöksentekoa.

Kommentit pölyttäjäkantojen ennallistamistavoitteisiin

Ei lausuttavaa.

Maatalousindikaattoreiden valintaan ja turvemaan määritelmään liittyvät kommentit

Maatalousekosysteemeihin liittyvissä toimissa tulee huomioida myös vaikutukset vesistöjen ja raakavesivarojen tilaan. Toimenpiteiden tulee mahdollisuuksien mukaan vähentää ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä tukea pinta- ja pohjavesien hyvää tilaa. Erityisesti turvemaiden käyttöön ja ennallistamiseen liittyvien toimien vaikutukset valuma-alueiden vesitalouteen ja vesistökuormitukseen tulee arvioida huolellisesti.

Metsäindikaattoreiden valintaan liittyvät kommentit

Vesilaitosyhdistys korostaa metsien merkitystä valuma-alueiden tilan, vesien laadun ja luonnollisen vedenpidätyskyvyn kannalta. Metsätoimenpiteiden vaikutuksia vesistöihin ja pohjavesiin tulee seurata osana kokonaisuutta.

Kommentit heikentämättömyysvelvoitteen kansallisen toimeenpanon ja joustavaan soveltamiseen

Heikentämättömyysvelvoitteen kansallisessa toimeenpanossa tulee turvata vesihuollon kannalta välttämättömien investointien, vedenhankintahankkeiden sekä toimintavarmuutta ja huoltovarmuutta parantavien ratkaisujen toteuttaminen. Sääntelyn tulee olla ennakoitavaa ja oikeasuhtaista sekä mahdollistaa eri yhteiskunnallisten tavoitteiden yhteensovittaminen. Yhdyskuntien vedenhankinnan turvaamiseen sekä vesihuollon toimintavarmuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät hankkeet tulee tunnistaa. Toimeenpano ei saa aiheuttaa päällekkäisiä selvitys- tai lupamenettelyjä eikä tarpeettomasti viivästyttää vesihuollon kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttamista.

Kommentit erityisesti luontotyyppi- ja lajitavoitteita (artikla 4) sekä jokien vapauttamista (artikla 9) tukeviin toimenpiteisiin

Vedenhankinnan kannalta merkittävät alueet tulee tunnistaa toimenpiteiden suunnittelussa ja vaikutukset raakavesivaroihin arvioida ennen päätöksentekoa. Vesihuoltolaitoksia tulee kuulla valmistelun riittävän varhaisessa vaiheessa.

Kommentit erityisesti meri- ja vesiekosysteemien (artikla 5) ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin

Ei lausuttavaa.

Kommentit kaupunkiekosysteemialueiden kaupunkivihreää ja latvuspeittoa lisääviin toimenpiteisiin (artikla 8)

Ei lausuttavaa.

Kommentit erityisesti pölyttäjäkantojen ja maatalousekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artiklat 10 ja 11)

Ei lausuttavaa.

Kommentit erityisesti metsäekosysteemien ennallistamista tukeviin toimenpiteisiin (artikla 12)

Metsäekosysteemejä koskevissa toimissa on tärkeää huomioida vaikutukset valuma-alueisiin, pohjavesiin sekä vesistöjen tilaan. Toimenpiteet voivat vaikuttaa alueiden vesitalouteen ja sitä kautta myös raakavesivarojen tilaan, minkä vuoksi vesistövaikutusten seuranta on syytä sisällyttää osaksi toimenpiteiden arviointia.

Kommentit tietopuutteiden ja seurantavelvoitteiden täyttämiseksi ehdotettuihin toimenpiteisiin

Seurannassa tulee hyödyntää mahdollisimman laajasti olemassa olevia seurantaohjelmia, tietojärjestelmiä ja viranomaisten sekä vesihuoltolaitosten jo tuottamaa tietoa. Uusien seuranta- ja raportointivelvoitteiden tulee olla tarkoin perusteltuja ja niiden hallinnollinen taakka tulee pitää kohtuullisena. Seurannassa tulee tarkastella myös ennallistamistoimien vaikutuksia raakavesien laatuun, vedenhankinnan edellytyksiin ja vesihuollon toimintavarmuuteen.

Kommentit suunnitelman kustannuksiin ja rahoituspohjaa koskeviin toimenpiteisiin

Vesilaitosyhdistys pitää tärkeänä, että ennallistamisasetuksen toimeenpanoon osoitetaan riittävä, pitkäjänteinen ja ennakoitava rahoitus. Suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden kustannukset ovat merkittäviä ja nykyisen rahoitustason todetaan olevan riittämätön asetuksen tavoitteiden saavuttamiseen.

Ennallistamistoimenpiteiden kustannuksia ei tule siirtää vesihuoltolaitosten asiakkaiden maksettavaksi silloin, kun kyse ei ole vesihuoltolaitosten omista tehtävistä tai velvoitteista. Vesihuoltomaksujen tulee jatkossakin kohdistua vesihuoltopalveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen. Myöskään ennallistamistoimenpiteistä aiheutuvien välillisten kustannusten, kuten lisääntyvien seuranta-, selvitys-, lupamenettely- ja vedenkäsittelytarpeiden, ei tule kohdistua vesihuoltolaitoksille tai niiden asiakkaille. Toimenpiteiden valmistelussa tulee arvioida vaikutukset raakaveden laatuun, vedenkäsittelytarpeeseen sekä vesihuoltolaitosten investointi- ja käyttökustannuksiin. Mahdolliset kustannusvaikutukset tulee tunnistaa etukäteen ja huomioida osana vaikutusarviointeja.

Reetta Stjerna
talousvesiasiantuntija
+358505908653
reetta.stjerna@vvy.fi

